

BOSHLANG‘ICH TA‘LIMDA TABIIY FANLARNI O‘QITISH

Egamberdiyeva Yulduz Xamroqul qizi

Oriental Universiteti

Annotatsiya. Ushbu maqola boshlang‘ich ta‘limda tabiiy fanlarni o‘qitishning ahamiyatini va usullarini ko‘rib chiqadi. Tabiiy fanlar bolalarda tadqiqotchilik va mantiqiy fikrlashni rivojlantiradi. Interaktiv tajribalar, loyiha asosidagi o‘qitish va ochiq darslar kabi amaliy usullar taqdim etiladi. O‘qituvchilar va ota-onalarning roli ham ta‘kidlanadi, bu esa bolalarning ekologik mas‘uliyatini oshirishga yordam beradi. Maqola tabiiy fanlar ta‘limida zamonaviy yondashuvlarni o‘z ichiga oladi.

Kalit so‘zlar. Boshlang‘ich ta‘lim, tabiiy fanlar, tadqiqotchilik, mantiqiy fikrlash, interaktiv tajribalar, ochiq darslar, ekologiya.

БАЗОВОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В ОБУЧЕНИИ ЕСТЕСТВЕННЫМ НАУКАМ

Эгамбердиева Юлдуз Хамрокул қизи

Университет Oriental

Аннотация. Данная статья рассматривает важность и методы преподавания естественных наук в начальном образовании. Естественные науки развивают у детей исследовательские навыки и логическое мышление. Представлены практические методы, такие как интерактивные эксперименты, проектное обучение и открытые уроки. Также подчеркивается роль учителей и родителей, что способствует повышению экологической ответственности детей. Статья включает современные подходы к обучению естественным наукам.

Ключевые слова. начальное образование, естественные науки, исследовательская деятельность, логическое мышление, интерактивные эксперименты, открытые уроки, экология.

BASIC EDUCATION IN TEACHING NATURAL SCIENCES

Annotation. This article examines the importance and methods of teaching natural sciences in primary education. Natural sciences develop children's research skills and logical thinking. Practical methods are presented, such as interactive experiments, project-based learning, and open lessons. The role of teachers and parents is also emphasized, which contributes to increasing children's ecological responsibility. The article includes modern approaches to teaching natural sciences.

Keywords. Primary education, natural sciences, research activities, logical thinking, interactive experiments, open lessons, ecology.

Boshlang'ich ta'lim — har bir insonning bilim va ko'nikmalarini shakllantirishda muhim bosqichdir. Bu davrda tabiiy fanlarni o'qitish, bolalarda olimlik, kashfiyot va tadqiqotga qiziqishni uyg'otish uchun juda muhim ahamiyatga ega. Tabiiy fanlar, masalan, biologiya, fizika va kimyo, bolalarga atrof-muhitni tushunishga yordam beradi va ularning analitik fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi. O'qituvchilar uchun tabiiy fanlarni o'qitish jarayonida qiziqarli va samarali metodlarni qo'llash, shuningdek, bolalar bilan yaqin aloqa o'rnatish juda muhimdir.

Tabiiy fanlarni o'qitish bolalarga quyidagi ko'nikmalarni rivojlantirishda yordam beradi:

1. Tadqiqotchilik qobiliyati: Bolalar tabiatni o'rganish jarayonida savollar berishni, tajriba o'tkazishni va natijalarni tahlil qilishni o'rganadilar. O'qituvchi bolalarga yangi g'oyalar va kashfiyotlarni qo'llab-quvvatlash orqali tadqiqot jarayonini rag'batlantirishi mumkin.

2. Mantiqiy fikrlash: Tabiiy fanlar matematik va mantiqiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Masalalarni hal qilish jarayonida bolalar tahlil va mulohaza qilishni o'rganadilar. Masalan, fizika fanida sodir bo'layotgan hodisalarni tushuntirishda, bolalar mantiqiy munosabatlarni o'rganadilar.

3. Atrof-muhitga qiziqish: Tabiiy fanlar orqali bolalar atrof-muhitga bo‘lgan qiziqishini oshiradilar, bu esa ularni ekologik mas’uliyatli fuqarolar bo‘lishga tayyorlaydi. O‘zgarayotgan iqlim va ekologik muammolar haqida bilim berish, bolalarda tabiatga nisbatan mas’uliyatni rivojlantirishga yordam beradi.

4. Ijodiy fikrlash: Tabiiy fanlar bolalarning ijodiy fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. O‘qituvchilar ijodiy loyihalar va tadqiqotlar orqali bolalarga yangi g‘oyalar yaratishni o‘rgatishlari mumkin.

Tabiiy fanlarni boshlang‘ich ta’limda samarali o‘qitish uchun quyidagi usullarni qo‘llash mumkin:

1. Interaktiv tajribalar: tajribalar orqali o‘qitish, bolalarning qiziqishini oshiradi va nazariy bilimlarni amaliyotda qo‘llash imkonini beradi. Masalan, oddiy kimyoviy reaksiyalarni yoki o‘simliklarning o‘sishi jarayonini kuzatish orqali bolalar tajriba o‘tkazish ko‘nikmalarini rivojlantiradilar. Interaktiv tajribalar bolalar uchun ko‘ngilochar va qiziqarli bo‘lib, bilimlarni mustahkamlashga yordam beradi.

2. Loyihalar: mavzularni chuqur o‘rganish uchun loyihalar tashkil etish, bolalarga jamoaviy ishlashni o‘rganishga va birgalikda muammolarni hal qilishga yordam beradi. Masalan, o‘simliklar ekish loyihasi orqali bolalar nafaqat biologiya fanini o‘rganadilar, balki jamoaviy ish va mas’uliyatni ham o‘zlashtiradilar.

3. Ochiq tabiat o‘quv darslari: tabiatda o‘qitish bolalarga yangi tajribalar, kuzatish va tadqiqot imkoniyatlarini taqdim etadi. O‘rmon, bog‘ yoki parkda o‘tkaziladigan darslar, tabiat bilan yanada yaqin tanishishga yordam beradi. Bu jarayon bolalar uchun yangi muhitda faoliyat yuritish va qiziqarli tajribalar orttirish imkonini beradi.

4. Texnologiyalardan foydalanish: zamonaviy texnologiyalarni qo‘llash, tabiiy fanlarni o‘qitishda muhim rol o‘ynaydi. Kompyuter dasturlari, interaktiv taqdimotlar va video materiallar yordamida o‘qituvchilar bolalar uchun murakkab tushunchalarni yanada sodda va tushunarli qilib taqdim etishlari mumkin.

O'qituvchilar tabiiy fanlarni o'qitishda muhim rol o'ynaydi. Ular bolalar bilan samarali muloqot qilish, ularni rag'batlantirish va qo'llab-quvvatlash orqali bilim olish jarayonini qiziqarli va samarali qiladilar. Ota-onalar ham bolalarning ta'limida faol ishtirok etishlari zarur. Ular bolalarga tabiatni o'rganishda yordam berishlari, tajribalar o'tkazishda birga bo'lishlari va yangi g'oyalarni qo'llab-quvvatlashlari kerak. Ota-onalarning faolligi bolalarning qiziqishini oshiradi va bilim olish jarayonini kuchaytiradi.

Boshlang'ich ta'limda tabiiy fanlarni o'qitish, bolalarda qiziqish, tadqiqotchilik va analitik fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Zamonaviy pedagogik usullarni qo'llash orqali o'qituvchilar bolalar uchun tabiiy fanlarni qiziqarli va foydali qilib ko'rsatishi mumkin. Tabiatni o'rganish, nafaqat bilim berish, balki bolalarning hayotga bo'lgan munosabatini shakllantirishda ham muhimdir. Tabiiy fanlar o'qitilishi bolalar uchun qiziqarli va foydali tajriba bo'lib, ularni kelajakda ilm-fan va tadqiqot sohasida faol ishtirok etishga tayyorlaydi.

O'qituvchilar, ota-onalar va ta'lim muassasalari tabiiy fanlarni o'qitishga e'tibor berishlari, shuningdek, bolalarga qiziqarli va qamrab oluvchi tajribalar taqdim etishlari zarur. Fikr almashish, tajribalar o'tkazish va ijodiy yondashuvlar orqali boshlang'ich ta'limda tabiiy fanlarni yanada samarali o'qitish mumkin.

Ushbu yondashuvlar yordamida bolalar o'z bilimlarini chuqurlashtirib, hayotiy ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Tabiiy fanlar ta'lim jarayonida amalga oshirilishi, nafaqat bilim berish, balki bolalarning kelajagini yanada porloq qilishda muhim omil bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. D.Sharipova, D.Xodieva, M. Shirinov. Tabiatshunoslik va uni o'qitish metodikasi. Darslik. 2018 yil.
2. M.Nuritdinova. Tabiatshunoslik o'qitish metodikasi. T.:O'qituvchi. 2005.
3. Y.V.Malikova. Tabiiy fanlar. 1-sinf. 1-2-qism. Toshkent, 2023.

4. О.Е.Тигай. Табиий fanlar. 2-sinf. 1-2 qism. Toshkent, 2023.